

תרגיל העוצבות ת"ש"ך כ"חוליה בשרשרת"

אל"מ צבי זמיר

(2) הכונה כאן היא קודם-כל לצורך להש-
תמש בתרגיל כזה כדי לאמת תפישות, תורות
וגישות טקטיות ואופרטיביות — ובמיוחד ב-
אשר לשיטת-תפעול, למושגיו-זמן (דהיינו, הזמן
הריאלי הנדרש לביצוע פעולות היערכות ו-
תנועה, וכיו"ב), לשליטה של מפקדה על ה-
גייסות (וליכולת לדאוג במקביל, מלוא הדאגה
הנחוצה, הן לצד המבצעי והן לצד הלוגיסטי —
דבר אשר לא ייעשה ביאות אלא במצבים בהם
מתעוררת במציאות בעיה לוגיסטית דוחקת,
דהיינו רק בתמרון עם גייסות) וכן לציוות נכון
ותכליתי של יחידות ויחידות-משנה של כל
סוגי-החילות; והרי ברור כי כל אלה (וכן עוד
שיקולים נוספים, אשר לא כאן המקום לפרטם)
מדריכים ומחייבים את עריכת התרגילים רביי-
המאמץ, והעולים ביוקר: — תרגילים-עם-
גייסות.

שכן בתרגיל בלי גייסות גזירה היא כי
הבעיות המוצגות לפני דרגי-הפיקוד והמטות
השונים, גם לאחר שנעשה מלוא המאמץ ה-
אפשרי להמחישן ולעשותן "דבר-שבמציאות" —
נשארות בכל זאת — "אקדמיות" במקצת; הן
לגבי היחידה-העצמה, והן באשר ללקח-הכללי
המופק בשביל צה"ל-בכללו.

*

מתי, באיזה שלב של הכשרת-הצבא ה-
כוללת צריך לבוא תרגיל כזה (עם גייסות, ותוך
הפעלת כל הפונקציות של גוף-צבאי במצב-
מלחמה) — בין ליחידה, בין לעוצבה, ובין
לקבוצת-עוצבות שלמה? אם נדון בשאלה זו
מבחינה מתודית-תכליתית, הרי ניוכח מיד כי
הזמן הנכון — ושרק הוא מאפשר מיצוי מלא

של הלקחים — הוא לאחר שניתן היה להקדים
כבר שורת תרגילים-מכניים, הן למפקדות והן
ליחידות; תרגילים שנועדו להביאן לידי "סטנ-

תרגיל עוצבתי עם גייסות נועד לשרת שני
סוגי-תכליות:

1. תכליות שעיקר חשיבותן הישירה —
ליחידה-המתורגלת גופה;

2. תכליות שמשמעותן נודעת בראש-וראשו-
נה לצה"ל בכללו.

בעצם יופיע תרגיל-עם-גייסות במחזור-
אימוניה של כל יחידה ויחידה, אלא שאת
אופיו ותכליתו של תרגיל כזה קובעים גם
היקפו (אשר הפעם היה במימדים של עוצבות
אחדות) וגם מטרתיו. בדרך כלל — בהתאם
למה שנאמר לעיל — שתיים הן מטרתיו אלו:
• הוא משמש שלב מתקדם במחזור אימוני
העוצבה.

• הוא אמצעי לבחינה של שיטת-תפעול;
כלומר, זוהי אותה תכלית אשר למסקנותיה
השפעה על המערך כולו.

נגדיר בקצרה את משמעותן:

(1) דבר הכלול במחזורי-אימוניה של כל
יחידה ויחידה, מכל סוג וחיל, הוא הצורך בכך
כי מדי-פעם תבצע לא רק אימונים חלקיים,
או אימונים במסגרת יחידות-משנה שלה, אלא
אף אימון כולל שלה, כדי להעמיד במבחן את
יכולת-הפעולה שלה כ"מכונה מושלמת ומדו-
ייקת".

אג"מ למשל, הכרחי שיכיר את מידת יכולתן של היחידות השונות המשתתפות בתרגיל; שאם לא ידע, למשל, מה יכולת יחידת הנדסה, זו או אחרת, בהכשרת דרך — דהיינו, לא ידע מה יכולתה הטכנית, מה נידותה, מהי גמישות ארגונה — לא מן הנמנע שיוצר עקב כך "פקק" קשה בתרגיל בכלל, אשר יכשיל את הפקת הלקחים הכלליים — והכל בגלל כשלונה של יחידה זו במילוי משימתה.

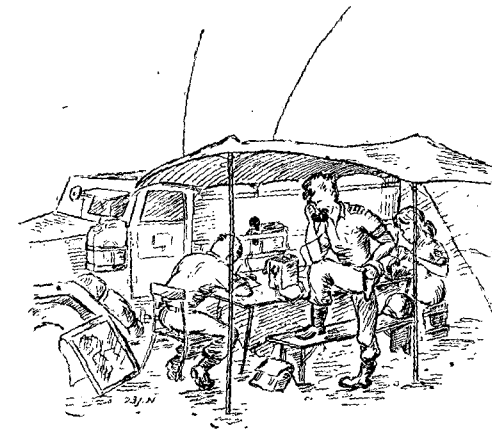
כך, גם לגבי קציני-אפסנאות, למשל, וכן נושאי-תפקידים אחרים.

ב. כמו-כן יש לודא כי המפקדה-ככלל

דרט" מסויים ומקובל של כושר-פעולה. שהרי אחרת יתכן ויתכן להחטיא בתרגיל-עוצבתי את מטרותיו האמתיות הנ"ל, מחמת העובדה ה- מעציבה שהיחידות שבעוצבה אינן נמצאות מוכשרות בפועל למשימות המוטלות עליהן ב- מסגרת התרגיל הקודם; ואז, למעשה, עלול הדגש לעבור מן הלקחים-הכלליים שמתכוונים להפיקם לאותם דברים (שבתפעול שגרתי של יחידות) אשר אינם מצריכים בעצם עריכת תרגיל עוצבתי כולל.

והרי מספר דוגמאות לאפשרויות מעין-אלו. אם, למשל, בתרגיל מסוג זה, יחידה ארטילרית, מסוג-ארטילריה זה או אחר, לא תעמוד ב- סטנדרטים הנדרשים של פריסה גבוהה ולמועד, של קישור מסודר עם היחידות המסתייעות על- ידה וכו' — כי אז ברור שאינה כשרה עדיין לקחת חלק בתרגיל כזה; שהרי תשומת הלב תעבור אז, ממילא, מבעיותיו של התרגיל- הכולל אל בעיות הפעולה וביצועיה של היחידה הארטילרית בתור-שכואת. כלומר, המבחן הכולל יכשל בגלל ליקוי בפעולה באחד מחלקיו של הגוף המתורגל.

ועוד דוגמה — יחידת טנקים (נאמר — פלוגה). אם נרצה בתרגיל כזה להעמיד במבחן עניני ציונות בין-חילי ובין-עוצבתי — עלינו להיות בטוחים מראש בכך כי אותה פלוגה — העוברת במצבים כאלה ממסגרתו של חיל אחד לנו של חיל אחר או אף מעוצבה לעוצבה — אמנם יודעת מלאכתה וחלקה בשיתוף-הפעולה המוטל עליה, עם חיל-ירגלים, למשל, או עם ארטילריה, נמצא, איפוא, כי התרגילים המכונים (והבודקים) הם תנאי מוקדם לעריכת תרגול עוצבתי מהסוג שבו מדובר. שכן על שנים יעמוד תרגיל עוצבתי: — על היכולת ה- מובטחת-מראש של יחידות לביצוע משימותיהן — ועל כושרן לקיים את השיתוף, הנדרש ב- תרגיל, כשם שהוא נדרש במלחמה.

עברה שלב מוקדם של אימון משותף, כדי שליקויי עבודת-מטה פשוטים לא יגרמו ל- כשלון התרגיל כולו.

יתכן כי כאן יש צורך להעיר הערה "מסוי- גת": בתרגיל עושים גם מה שלא עושים ב- מלחמה, הדרגת-הפיקודי הגבוה נהג בדרך כלל בתרגיל באופן "פסיבי", כלומר, שעל העוצבה המתורגלת מטילים משימה מסוימת ונותנים לה (שלא כבמלחמה) חופש-פעולה בבחירת ה- שיטה, הגורם-המיעץ הגבוה-יותר (כך, בדוגמה שנקטנו — קציני-ההנדסה הפיקודי, אך כמוהו גם כל נושאי-תפקיד מקביל אחר) מופיע כאן כמבקר ושופט — אך, בדרך-כלל, לא כמתערב- בפועל, כפי שבודאי היה קורה במלחמה.

★

כיצד השתלב במסגרת-מושגים זו תרגיל- העוצבות המסויים העומד עתה מאחורינו? לקראת התרגיל קיבלו כל היחידות תקופת- אימון קצרה — אשר, בעצם, נועדה רק "לה- ביאן לכושרן" (מתוך ההנחה שלפחות חלק

ואשר נאמר לעיל ביחס לגייסות — תוקפו יפה אף לגבי המפקדות.

כשהמדובר בהכשרת מפקדות לקראת מילוי תפקידן בתרגיל-כולל יש להבדיל בין שני דברים:

א. כושרם של נושאי-תפקיד מסויימים ("אימון-הפרט" של איש-מפקדה), כך, קציני-

נות ואפשרויות שונות, שהן גם נש-
לימות זר-את-זו.

בתרגיל זה הועמדו למבחן גם
הדרגים הלוגיסטיים — הנודעת לכך
השיבות ממדרגה-ראשונה, כי בדרך-
כלל מקבלים הללו בימים-כתיקונם
של תקופת שלום, "הארה" פחותה —
והם נחשבים כגדר "מאמץ-משני";
ורק בתרגילים מוצגים הם והוצגו
בתרגיל זה, בלחץ בעיות מציאותיות
(מאות מונות של ציוד ואספקה הוד
ניים שהיה הכרח לדלגם, לזמן ולמי
קום הנחוצים — ובקצב אשר מצי-
תיבים אותו הגייסות הנעים המהיר
רים). היה בכך משום מבחן חשוב
לכוחות הלוגיסטיים.

ובסיכום: תרגיל זה כבר ניתן לומר —
גם לפני שתהיה השהות לראות את שפע ה-
הערות העצור בודאי בפנסיהם של השופטים,
הבקרים והמפקדים-המתורגלים — כי הוא
לא רק השיב על שאלות רבות וחיוניות שרק
באמצעותו ניתן היה לתת מענה מציאותי עלי-
הם, אלא גם, כתמיד, הציג שורה שלמה של
שאלות חדשות, אשר תחייבנה בחינה יסודית
לעתיד.

ומבחינה כפולה זו אין ספק כי תרגיל-
העוצבות מלוא-מילא את תפקידו. ועתה, עם
היכנסו למקומו הנאות, כחוליה נוספת ורבתי-
חשיבות בשרשרת הארוכה והרצופה של הת-
אמנות צה"ל והכשרתו לתעודתו, פותח תרגיל-
העוצבות תש"ך פתח לשלב נוסף — ברמת-
הישגים עולה-והולכת — של עבודה שיטתית,
ממושכת ומפורה בדרגי הצבא השונים.

מהן, כיחידות-מילואים, זקוקות היו לפחות ל-
הברשה — מלשון "מברשת" — קצרה, למעט
"ליטוש". וכאן מזדקרת מאליה, כדוגמה מאלפת,
העובדה המחכימה וכמעט-מפתיעה: — עד
כמה קצר במציאותנו הזמן הנחוץ בשביל לה-
ביא אל כושר ביצוע-משימות. אין זו אלא
שאלה של ממש מספר שעות.

מה רצינו מהתרגיל?

• הוא בא לסכם את אימוני אותן העוצבות
שלקחו חלק בו.
• נוסף לכך — מבחינת צה"ל-בכללו —
הוטל עליו לבחון שני נושאים:

א. להעמיד במבחן אחת מדרכי פעולתנו
האפשריות, שבאות להשיב על השי-
נויים בתפישה ובתפעול של כוחות-
האויב (דבר המתבטא בפריסה-לעומק
של מערכי-ההגנה, בהפעלה מרוכזת
של שריון בין המערכים ועוד);

ב. לבחון את המבנים הארגוניים-תקניים
שלנו — ולראות באיזו מידה הם גמי-
שים דים בשביל שיוכלו לאפשר צי-
וות זריז וגמיש של יחידות שונות.
והרי אין זה מקרה שדוקא למבחן זה
העמיד צה"ל אותם סוגי חילות ו-
יחידות-שריון, חיל-רגלים משורין,
צנחנים — שהם במיוחד הנושאים
בתפקיד ה"אגרוף" בכל לחימה חדישה
— ושדוקא השילוב ביניהן, הכרוך
בבעיות הקישור, החדירה וכו' הוא
המציב את הדרישות המכסימליות לפי-
גי כוחות משתתפים. וכן באה כאן
ההזדמנות למפקדה ללמוד כיצד "לנגן"
על "תזמורת" של גייסות בעלי תכו-

הבעיה היא — איך לעשות את הכי-טוב במה שיש.

*

אימון הצותים למיצוי כל מה שניתן — מהכלים המצויים ובתנאים הנתונים —
היה ברמה טובה. הכושר למצות את תכונות עבירות השטחים, כיצד נהגו הנהגים
הנהגים את תחזוקת כלי-הרכב — הנם לדעתי תעודת-כבוד לאימון שניתן לאנשים
אלה במסגרת גייסות-השריון.

אלוף י. רבין

מתוך דברים בדין